

Cur ergo non similiter dicemus feras ipsas naturali herbarum, aut succorum, vel aliarum rerum naturalium virtute ita in amentiam, aut soporem verti, ut naturalis feritatis oblitæ prorsus cicurentur, et mansuefiant. Sed quorsum plura jactamus? Ecce de hoc ipso, quem præ manibus habemus D. Marci cicurato tauro exlat narratio insignis Dioscoridis commentatoris Laguna, qui ad caput cxxix, ubi agitur de onagra, folio 450, ita de tauro isto refert: « In aliquibus locis in pervigilio D. Marci evangelistæ in more positum est ferocissimum taurum ad ebrietatem usque ingurgitare vino quam fortissimo, nihil aliud vel in pabulum vel in potum ei præbendo. Quo facto ad tantam reducitur mansuetudinem, ut sequenti die a pueris, et puellis, funiculis, ac resticulis usque ad templum deducatur, ubi ebrium animal dum officia divina peraguntur, somno, ac vino sepultum vix potest subsistere, illique inter cornua, et in ipsa fronte candelæ apponuntur ab adstantibus, quem duobus ante diebus præ ferocia nullus eorum auderet expectare, vel attendere, nec duabus post horis cum digesto vino, ac decocto tota illa ebrietas solvitur, atque in pristinam feritatem reducitur. Et hanc tantam feræ mansuetudinem, simplex et rudis populus quasi miraculum demiratur, cum revera naturalis causæ, et ebrietatis effectus sit. » Ita hic auctor. Quæ si vera essent non tantæ sollicitudinis scrupulus injiceretur nobis, sed solum instruendus esset populus nullum in bestiæ cicuratione miraculum intervenire, sed ex mera naturali causa, eaque prorsus ridicula accidere.

X. Cæterum de facto non ita contingere, nec in naturalem aliquam causam, multoque minus in eam, quam Laguna proponit, hanc de

qua in præsentī agimus tauri cicurationem reducendam esse, ipsa experientia satis edocet, et consuetudo inter illius regionis homines aperte demonstrat, quod et inferius manifestum fiet. Certe si naturalis illa causatantam mansuefactionem induceret, non illa tantum die, nec peculiare illius solemnitatis festum tali cicuratione celebraretur, nec D. Marci nomine invocato, sed solius naturalis causæ applicatione effectus idem sequeretur quoties talem causam vellent homines applicare. At mirabilem illam, et subitam tauri cicurationem, nec aliis diebus fieri, nec talibus remediis procurari videmus; ergo illud ad naturales causas referre, commentitium prorsus, atque incredibile apparet.

XI. Felicius aliquis ad divinæ virtutis miraculum, et potentiæ ipsius ostensionem erga religiosum cultum propagandum, atque firmandum, totum hoc spectaculum referre non immerito conabitur. Plura enim exempla rem videntur persuadere, quibus Deus, vel in sanctorum honorem, vel in suæ potentiæ commendationem, aut ob alios providentiæ suæ fines, similia miracula supra solitum naturæ cursum frequenter operatur. Et in primis dedisse Ecclesiæ suæ inter alias gratias gratis datas, et miraculorum dona, hanc etiam domandi, ac cicurandi sævissimas bestias, ex ipso evangelii textu non obscure deducitur, cum Lucæ x ad discipulos suos Salvator, inquit: *Ecce dedi vobis potestatem calcandi super serpentes, et scorpiones, et super omnem virtutem inimici, et nihil vobis nocebit.* Quod ad litteram de veris serpentibus, et scorpionibus accipi posse, docet venerabilis Beda super eundem locum exemplo Pauli, qui in insula Melitensi naufragus, cum sarmenta ad ignem colligeret, invasus a vipera,

nihil damni passus est. Unde Tertullianus in Scorpiaco, capite primo, eundem sensum ab eodem exemplo confirmans; « Potestatem, inquit, calcandi super serpentes, et scorpiones Paulus hic dedicavit, cum morsum viperæ sprevit. » Quod sane Pauli miraculum in memoriam reducit id quod graves auctores referunt de eadem insula, ubi naufragium Pauli, et viperæ morsus accidit, quæ vulgo Malta dicitur, in tanti Apostoli honorem hoc privilegio a Deo fuisse donatam, ut noxia, et venenata animalia in ea amplius non inveniantur, ut videre est apud Lorinum in capite xxviii Actuum Apostolorum, versu vi. Imo addit Thomas Fazellus de rebus Siculis, decade i, libro i, capite i. Nec ab eo abhorret Alanus Copus dialogo iii, capite xxviii, quotquot nascuntur in die conversionis S. Pauli non abhorere, nec formidare angui es. Quod quantæ fidei, aut veritatis sit, nostra non interest enodare. In Britannia insula postquam religionis christianæ cultum amplexa est, neque venenatum gigni animal, neque aliunde illatum in ea tolerari attestatur cardinalis Baronius tomo primo anno Christi 58, et Thomas Bozcius, de signis Ecclesiæ, signo LXXI, libr. xv, capite xv.

XII. Certe mirabilius est quod Rupertus libr. iii de Trinitate, capite xx, exponens illa verba Genes. iii: *Inimicitias ponam inter te, et mulierem*, sic edisserit: « Si nuda mulieris planta dentem serpentis prævenerit, et vicacissimum caput ejus vel leviter presserit, statim totum cum capite corpus interit, ita ut omnino motus nullus, nullus sensus in aliqua parte residuus sit, quod non malleis, aut ictibus, aut certe gladii concidentibus cito, aut leviter effici potest, si quidem abeissum caput cum duobus, aut tribus digitulis vivere, et abire perhibetur. Hoc

quoque quod prædictum est ita esse, ipsorum qui per industriam exploraverunt, fide, et relatione comperimus. » Ita Rupertus. Innumera sunt miracula, ac stupenda, quæ in bestiis domandis, ac cicurandis, aut eorum vulneribus medendis pene quotidiana frequentia facta in historiis ecclesiasticis legimus; nam præter ea, quæ in sanctorum martyrum actis passim narrantur, cum ad bestias damnati, postulatque ad leonem, eorum pedibus naturalis crudelitatis oblitæ prosternebantur feræ, quasi ipsum innocentiae statum in quo animalia omnia subiciebantur homini, in illa vivida, ac victrice fide restauratum agnoscentes, ut hæc inquam omittam, nonne quotidiana, ac perpetua quædam miracula apud sepulera martyrum circa noxia animalia fieri consueta leguntur? Sicut de Phoca martyre Antiocheno in Romano martyrologio legitur 5 martii, quod si quispiam a serpente morsus fuerit, ut januam basilicæ martyris credens attigerit, confestim evacuata virtute veneni sanatur. Cujus rei etiam meminit Gregorius Turonensis libro de gloria martyrum, capite xcix; et de pulvere sepulcri Jeremiæ prophetæ idem proditur.

XIII. Denique in aliis rebus, etsi dissimilis materiæ, non dissimilis tamen admirationis miracula quædam specialia quotannis a Deo fieri solita, sive in fidei confirmationem, sive in religionis augmentum, sive in suæ providentiæ ostensionem, quæ nullo modo malignis spiritibus, sed divinis tribuenda sunt potestatibus, a nullo negari potest, nisi fidem omnem historiarum exuat, omnisque pietatis se reddat extorrem. Certe olim cum adhuc Hispania nostra Arianismi tenebris obvoluta caligaret, et rectæ fidei splendore squale-ret orbata, quotannis in sabbato sancto paschæ fontes quosdam ad sanc-

tum baptisma ministrandum diuinitus repleti solitos narrat S. Gregorius Turonensis loco citato, capite xxiv et xxv: «Est, inquit illustre miraculum de fontibus Hispaniæ.» Piscina namque est apud Osen campum antiquitus sculpta, et ex marmore vario in modum crucis miro composita opere, sed et ædes magnæ claritatis ac celsitudinis desuper a Christianis confecta est. Igitur cum dies sacer, post curriculum anni antecedentis advenerit, quo Dominus confuso proditore mysticam discipulis præbuit cœnam, conveniuntur in locum illum cum pontifice cives jam odorem sacri præsentientes aromatis. Tunc data oratione sacerdos ostia templi simul jubet muniri signaculis, adventum virtutis dominicæ præstolantes. Die autem tertia (quod est sabbati) convenientibus ad baptizandum populis, adveniens episcopus cum civibus suis, inspectis signaculis, ostia reserat clausa, ac mirum dictu, piscinam, quam reliquerant vacuam, inveniunt plenam, sed ita cumulo altiore refertam ut solet supra ora modiorum triticum aggregari, videasque huc, illucque latices fluctuare, nec partem ita diversam defluere. O quanta in uno miraculo divinæ dexteræ suscitantur portenta! Quam immensæ virtutis vestigia incomprehensibili postestate, de perenni illo æternitatis fonte salientibus undis seaturiant!

XIV. Iterum (quam felici forte!) in Hispania nostra primordia nascentis mundi splendidissimi revocantur, cum Spiritus ille divinus super aquas elatus ruenti sonitu, et vehementis auræ concussionem, jacentis elementi terga crispavit, nunc vero toto sanctificationis genere, et gratiarum plenitudine Spiritus sanctus descendens, non fervidum exasperat mare, sed de paradisi cœlestis thesauro venam aquarum viventium

in perennem gratiæ regenerationem effundit. Iterum rubri maris fugientes unde in baptismi mysterium aquas accumulans in sublime, et quasi vitreis mœnibus populum ereptum cingentes in ulteriorem ripam incolumi salute transmittunt. Denique iterum redundantes Jordanis gurgites ad tactum arcæ fœderis in cumulum suspenduntur, chrysoliti rupem in excelsa aquarum congerie repræsentant, et quæ in tot mirabilibus olim factis obstupescimus, hic in Hispaniæ fontibus possidebatur.

XV. Pergit de miraculo accumulatae aquæ narrare Turonensis. Et cum exinde, inquit, multitudo amphorarum sine collecto numero hauriatur, nunquam tamen, vel cumulum minuit; licet ubi infans primotinctus fuerit mox aqua reducit, et baptizatis omnibus, lymphis in se reversis ut initio produntur nescio, ita et fine claudatur ignaro. Sed ne forsitan fides in aliquo de tanto miraculo vacillet, ecce quid in comprobationem ejus Gregorius adducat. Theodogisclus, inquit, hujus regionis rex, cum jam vidisset hoc miraculum, quod in his sacratissimis Deo fontibus gerebatur, cogitavit intra se dicens, quia ingenium est Romanorum (Romanos enim homines vocitant nostræ religionis) ut ita accidat, et non est Dei virtus. Veniens vero ad annum sequentem ostium cum sigillis suis, et cum episcopi sigillo munivit, posuitque custodes in circuitu templi, si forte aliquem comprehendere posset fraudis alicujus conscius per cujus ingenium in fontibus aqua succresceret; similiter et alio facit anno. Tertio vero convocata hominum multitudine, fossas in circuitu basilicæ fieri jussit, ne forte locis occultis lymphæ deducerentur in fontem, fueruntque fossæ in profundum vicenium quinium, in la-

titudine vero quindecim, sed nihil abditum potuit reperiri. Ita a superbo rege perscrutatum, et comprobatum miraculum fuit, sed felicius divino judicio comprobatum est, ut omnis imposturæ fraus a tam illustri miraculo constaret abesse, nec nostrorum industriæ, sed virtuti divinæ adscribendum esse ipsa veritas testaretur. Fuit anno 573, inter Francos, et Hispanos oborta contentio de die celebrationis paschatis, Hispanis 21 martii, Francis 18 aprilis celebrantibus. Crescente lite, neutra parte cedente suspensus omnibus, ecce divini miraculi judicio tota causa discernitur, et ad Francorum sensum inclinavit sententia, nam fontes qui in sabbato sancto ad baptizandum sponte divinitus repleti solebant, non in die quo in Hispano sanctum pascha celebratum est, sed quo apud Francos, repleti sunt, ut narrat Sigebertus in chronico ad præfatum annum.

XVI. Sed hæc, aliaque tam illustria, et singulis annis perennia miracula exolevisse jam, et inventa abiisse, vel peccatis nostris id exigentibus, vel fide ipsa non amplius talia signa postulante, aliquis instabit. Ecce tibi non minoris ponderis, sed majoris formidinis miraculum usque ad hæc nostra tempora non sine multorum stupore protractum, illa nimirum formidabilis campanæ de Velilla pulsatio, cum infaustum aliquid, et imminens reipublicæ periculum denuntiatur. Extat triginta sex passuum millibus intra urbem Cæsaraugustanam oppidum Velilla ad Iberi ripam situm, excelsæ Romanorum in Illergetibus coloniæ ruinis constitutum, nullaque re hac tempestate, et avorum memoria mirabilius, quam campana, cujus nullo movente insolito, insolentique pulsus nobilissimus in utramque partem eventus significa-

ri hominibus persuasum est. Cum itaque magnum aliquid, et insolitum imminet damnum, ferale illud elevatur signum quo omnium animi terrore ipso, et horrore suspendente deficiunt. Videas cum moles illa metalli nullo tangente, nec movente concuti incipit, omnium oculos in eam converti, omnium arrigentes aures, omnium pulsari corda, omnium denique intuentium dissolvi membra. Accurritur undique ad spectaculum, hi præveniunt oculis, ille vidisse se negant, audisse se alii affirmant, et inter discurrentes timores atque anxietates mali præsas, intenti expectant signum, exultantiaque haurit corda pavore pulsans, jam circumducta gyratione incipit insolitus ille motus erumpere, jam in alternas partes ad pulsationem incitari conspicitur metallum, jam certi de portento avidius conspiciantur, et in quam partem sors ipsa inclinet attonitis, et hærentibus animis suspenduntur. Cum ecce agglomeratis motibus funesta quædam, et luctuosa auditur pulsatio, et confusa clamoris vox, ipsoque rotatu etiam terribilis, audientium, intuentiumque animos terrore non modico implens. Crebrescente autem sonitu, iteratis pulsationibus perstreperante lingua, jam infelicitatis futuræ præsagium ubique discurret, concitantur populi, fervent ubique nuntii, et miraculi novitate terrente, sub divini examinis lance librantur judicia hominum:

«Quem damnet labor, et quo vergat pondere
[lethum.]»

XVII. In expulsione ultima Mahumetorum ex Hispania pulsatam fuisse, pro certo proditur. De ea re frater Marcus Xavier II part. capite I, refert in illius ora campanæ exaratas esse litteras, quoddam Sybillarum vaticinium in hæc verba continentes: Christus rex venit in pa-

ce, et Deus homo factus est. Ex quo fortasse non nemo sibi persuadeat, illorum virtute verborum illam etiam mirabilem virtutem campanæ attributam. Cui non dissimile est quod idem auctor narrat de equo ex metallo fabricato, qui Constantinopoli hinnitu edito, simile quoque signum ac portentum designare solet, quod Velillæ campana. Quod si hæc, aliæque ejusmodi miracula aliquibus vel religionibus, vel personis successione temporis perennanda concessit Deus, vel in honorem alicujus sancti, vel in totius religionis christianæ firmamentum, vel ad fidelium terrorem, et districti sui iudicii significationem, quid mirum videri debet, si in tauri ferocia edomanda, atque in tanti evangelistæ honorem cicuranda largiter divina sese virtus ostenderit, et cultores suos sic voluerit honorare? Nimirum ut ait Apostolus, nunquam semetipsum sine testimonio relinquit, benefaciens omnibus, nec solum evangelico jam splendore radiante, sed olim etiam inter offusam veteris legis caliginem, quidam perpetuandi miracula coruscabat fulgor in populo Judæorum, sicut illa mulieris adulteræ probatio per aquam a sacerdotibus propinatam (cujus cæremonia Numerorum XXI referuntur) non sine miraculo perennabat in gente illa, nec enim aquæ illæ, quas maledictionis vocabant naturalem poterant sortiri virtutem ad tantum effectum ex illis consecutum, scilicet ut adulteræ femus computresceret, sed potestate divina adulteria miraculo vindicante tantam vim ebibatæ illæ aquæ sortiebantur.

XVIII. Ad hæc cum summus sacerdos divina oracula consulebat, lapides illos, qui in rationali insiti erant, insolitum quemdam splendorem ejaculatos cum benigna manu, et in faventibus oculis Deus consul-

tis annuisset, Josephus testatur in historia antiquitatum. Quæ omnia quasi perpetua quædam miracula populum illum tamquam veræ, et unicæ religionis cultorem nobilitabant, et quousque consenescente jam illa lege, et ad interitum tota republica inclinante cessaverunt mirabilia illa, quibus notus erat in Judæa Deus, et in Israel magnum nomen ejus. Quid ergo mirum videri debet, si in Ecclesia catholica cui majestatis suæ præsentiam, et singularissimam protectionem, assistentiamque usque ad finem mundi Salvator promisit, tam frequentia, et perennia miracula, quasi faces quædam accensæ, aut rutilantia sidera, tenebrosam cæcitatæ nostræ caliginem illustrent etiam nunc, et antiqua illa miracula quibus religionis nostræ primordia fundata, et stabilita sunt usque ad hujus ætatis vesperam sese coruscando diffundant?

XIX. Sed quid agimus? Quid hæremus? Et inter disputationum turbines, et crispantes undarum vortices, undique exasperatis fluctibus contundimur? Quid naturali virtuti? Quid supernaturali potestati prodigiosam hanc cicurationem adscribimus, et exasperata tantarum rationum mole hæret ratio ipsa suspensa? Incantationis effectus cicuratio illa est, superstitiosa religio, non probanda, sed rejicienda. Non est cultus pietatis christianæ, sed execrandæ superstitionis abusus, in aliquibus forsitan præ ignorantia redimibilis; in iis vero, quibus ignorantia favere non potest, intolerabilis. Non diffitemur multoties feras divina potestate mansuescieri, et rabida ac frementia ora bestiarum, totaque immanitatis sævitia in prædam anhelantia coerceri, gemere sine vinculis repressos belluarum unguis, sine fræno, et ferro retusos dentes, siue violentia exarmata cor-

nua, sine languore extenuatas vires, sine gladio, aut armis spiras evolvi. Nonne Danieli ipsam leonum causam divina dextera cicuravit? Nonne draconum sinuosis orbibus circumgirantem, sibilanti ore frementem, ardentibus oculis evomentem, toto veneno tumidum, squamarum fulgore coruscum, cristata juba terribilem, sine fuste, sine lapide, sola medicatis frugibus objecta massa disruptit? Quid David? Nonne divino scribente Spiritu cum leonibus lusit quasi cum agnis, et in ursis similiter fuit sicut in agnis ovium in juventute sua, ut dicitur Ecclesiastici XLVII? Denique et Paulus ad bestias pugnavit Ephesi incolumis, et ad leonem postulati fortissimi martyres, imo et teneræ virgines calcaverunt leonem, et draconem, et super aspidem, et basiliscum ambulare, ut impleretur illa evangelici prophetæ vox divinæ gratiæ redundantiam, et grandia divinæ potentia miracula pro legis novo tempore vaticinantis: *Habitabit lupus cum agno, et pardus cum hædo, accubabit vitulus, et leo, et ovis simul morabuntur, et puer parvulus minabit eos. Vitulus, et ursus pascentur, simul requiescent catuli eorum, leo quasi bos comedet paleas. Et delectabitur infans ab ubere super foramine aspidis, et in caverna reguli, et qui ablactatus fuerat, manum mittet.* Quid tanto portento mirabilius? Quid ad hæc unius tauri cicuratio ad unius hominis visionem inter puerorum manus descendit? Cum totius Lybiæ horror, et lethalis Africae pavor ipsa deserti monstra, et montium terror, ac formido, feræ omnes silvarum, et nemorum inter mansuetos ovium greges, inter armentorum caulas, inter infantium manus omni deposita ferocia, omni exuta crudelitate requiescant. Ergo resplenduisse in his, et resplendere etiam nunc divinæ majestatem virtutis in prodi-

giis hujusmodi, et signis frequentibus, diffiteri nemo potest, qui christianæ pietatis est cultor.

XX. Cæterum in hanc quam narramus tauri cicurationem sicut fieri solita est, nihil accidere, quod divini miraculi vel tenuiter odoretur vestigia, sed quod superstitiosæ maculæ tingatur fuligine, hoc asserimus, hoc firmamus. Nec nos solum, sed testimonium perhibet de his sacrosancta Sedes apostolica, cujus oraculo, supremoque judicio inclinare caput cogimur, cum papa Clemens VIII Civitatensi episcopo, in cujus diœcesi oppidum illud huic prodigio vacans situm est, per suas litteras commisit ut talem abusum quasi superstitiosum prorsus convelleret, et extirparet, nec amplius fieri pateretur. Sic ergo pontifex rescribit: « Venerabilis frater, exponi nobis nuper fecisti apud nonulos istius diœcesis Civitatis populos inolevisse abusum quemdam in festo S. Marci evangelistæ, quo die taurus quidam ferocissimus publice ad missam, et processionem a vicinis perducitur Marci nomine, candelam et panem in cornu gestans, magno sane cum divini honoris, et animarum periculo, cum ipsimet belluæ a feminis præsertim, ac reliquo vulgi multitudine, quasi e cælo a Deo, vel a S. Marco ad processionem missæ veneratio, ac divinus cultus tribuatur. Ad quod periculum, quoniam hæc scandala, atque incommoda accedunt, primum gentilica illa superstitio affinis ac simillima idololatriæ, deinde etiam mortis discrimen, tum divina virtutis, ac miraculi cujusdam efflagitatio in mansuescendendo animali natura sua feroci, præter fœdissimas templorum conspurcationes, turbarumque inter divina officia excitationes, et risus per omnia ecclesiarum loca dissolutos. Tu propinqua pro tua in Deum pietate, ac